

SCI-CONF.COM.UA

**INTERNATIONAL EXPERIENCE
IN SCIENTIFIC RESEARCH**

**PROCEEDINGS OF XI INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
JUNE 11-13, 2026**

**CHICAGO
2026**

INTERNATIONAL EXPERIENCE IN SCIENTIFIC RESEARCH

Proceedings of XI International Scientific and Practical Conference
Chicago, USA
11-13 June 2026

Chicago, USA

2026

UDC 001.1

The 11th International scientific and practical conference “International experience in scientific research” (June 11-13, 2026) BoScience Publisher, Chicago, USA. 2026. 771 p.

ISBN 978-1-73981-121-1

The recommended citation for this publication is:

Ivanov I. Analysis of the phaunistic composition of Ukraine // International experience in scientific research. Proceedings of the 11th International scientific and practical conference. BoScience Publisher. Chicago, USA. 2026. Pp. 21-27. URL: <https://sci-conf.com.ua/xi-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-international-experience-in-scientific-research-11-13-06-2026-chikago-ssha-arhiv/>.

Editor

Komarytskyy M.L.

Ph.D. in Economics, Associate Professor

Collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, Candidates and Doctors of Sciences, research workers and practitioners from Europe, Ukraine and from neighbouring countries and beyond. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern science. The collection of scientific articles is for students, postgraduate students, doctoral candidates, teachers, researchers, practitioners and people interested in the trends of modern science development.

e-mail: chicago@sci-conf.com.ua

homepage: <https://sci-conf.com.ua>

©2026 Scientific Publishing Center “Sci-conf.com.ua” ®

©2026 BoScience Publisher ®

©2026 Authors of the articles

POLITICAL SCIENCES

77. *Denysiuk O. V.* 511
INTERNATIONAL EXPERIENCE OF NATION BRANDING FOR UKRAINE: THE UNITED STATES AND JAPAN AS MODELS OF PUBLIC GOVERNANCE
78. *Stepanenko D.* 519
THE EVOLUTION OF NUCLEAR COERCION STRATEGIES IN A MULTIPOLAR WORLD: FROM POLITICAL DETERRENCE TO AN INSTRUMENT OF CONVENTIONAL WARFARE

PHILOLOGICAL SCIENCES

79. *Tairov E., Liubymova N. V.* 522
THE LINGUISTIC ARCHITECTURE OF MOTIVATION: AN INTERDISCIPLINARY ANALYSIS OF CORPORATE DISCOURSE AS A DETERMINANT OF ECONOMIC EFFICIENCY
80. *Арефьєва Н. Г.* 528
ГОСПОДАРСЬКИЙ ЛІНГВОКУЛЬТУРНИЙ КОД В УКРАЇНСЬКИХ ГОВІРКАХ ОДЕЩИНИ (НА МАТЕРІАЛІ ФРАЗЕОЛОГІЇ)
81. *Голіяд Н. І.* 534
ПЕРЕКЛАД ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ МІЖНАРОДНОГО ІМІДЖУ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ПУБЛІЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ
82. *Ємельянова Д. В.* 539
СУТНІСТЬ ТА СТРУКТУРА САМООСВІТНЬОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ПЕРЕКЛАДАЧА
83. *Залєснова О. В.* 546
СПОСОБИ ПЕРЕДАЧІ ЗАПОЗИЧЕНОЇ ЛЕКСИКИ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ З ІСПАНСЬКОЇ МОВИ УКРАЇНСЬКОЮ
84. *Мацюк О. О.* 551
ПРИЙОМИ ПЕРЕКЛАДУ ФОНЕТИЧНИХ ЗАСОБІВ ВИРАЗНОСТІ РЕКЛАМНИХ ТЕКСТІВ
85. *Мельник В. А., Ушневич С. Е.* 559
СИСТЕМА ОБРАЗІВ ДИТЯЧОЇ ЛІТЕРАТУРИ ЯК ЗАСІБ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ ОСОБИСТОСТІ ДИТИНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ
86. *Мойсин Х. В., Ушневич С. Е.* 568
СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ І ФІЛОСОФСЬКИЙ КОНТЕКСТ РОМАНУ В. ВУЛФ «MRS. DALLOWAY» (1925): ТЕМАТИЧНІ ДОМІНАНТИ ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ
87. *Сміжак А. Р., Ушневич С. Е.* 574
ТРАНСФОРМАЦІЯ ВОЄННОГО МІФУ У ХУДОЖНЬОМУ ТЕКСТІ: КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ

**ГОСПОДАРСЬКИЙ ЛІНГВОКУЛЬТУРНИЙ КОД В УКРАЇНСЬКИХ
ГОВІРКАХ ОДЕЩИНИ (НА МАТЕРІАЛІ ФРАЗЕОЛОГІЇ)**

Арефьєва Наталія Георгіївна,

д. філол. н., доцент

Одеський національний медичний університет

м. Одеса, Україна

Анотація. Статтю присвячено дослідженню господарського лінгвокультурного коду на матеріалі фразеології українських говірок Одещини – маловивченого мовного шару, в якому закріплено цінну лінгвокультурну інформацію – традиції, побут, матеріальний та духовний досвід нації. На тлі широкого мовного матеріалу відзначено широку представленість господарського лінгвокультурного коду, насамперед рибальства, у фразеологічній картині світу говірконосців. Автор розвідки доходить висновку: фраземи, що відбивають господарський лінгвокультурний код, вирізняються прозорою внутрішньою формою, високою мірою деталізації і диференціації фрагментів дійсності.

Ключові слова: господарський лінгвокультурний код, лінгвокультурний кодовий простір, українські говірки Одещини, фразеологія, фразеологічна картина світу, категорії культури.

Фразеологія українських говірок Одещини – малодосліджений мовний шар, у якому віддзеркалено культурно-історичний досвід говірконосців, набутий протягом століть: традиції, звичаї, побут, соціальні прескрипції тощо. Розглядаючи регіональну фразеологію як потужний транслятор культурної інформації в межах кодових просторів та лінгвокультурних кодів, див., напр.: [1; 2; 3], відзначимо, що діалектні фразеологізми не лише можуть бути інтерпретовані в категоріях культури – еталонах, стереотипах, символах, концептах, а й самі становлять ці категорії.

Метою розвідки є опис *господарського* лінгвокультурного коду на матеріалі фразеології українських говірок Одещини; матеріалом – фразеологізми, ексцерповані зі «Словника українських говірок Одещини» [СУГО] та польових записів, зроблених нами у 2022–2024 рр. [КА]

Як ми вже зазначали у попередніх наших розвідках, *господарський* лінгвокультурний код, який, згідно із запропонованою нами класифікацією, за якою уведене в науковий обіг поняття кодового простору – *антропного, природного, ірраціонального* – класифіковано на основі тріади «людина – природне – надприродне» [1, с. 54–74; 6], належить до *антропного* кодового простору і посідає центральне місце у фразеологічній картині світу носіїв українських говірок Одещини, що зумовлено винятковою значущістю господарської діяльності в житті мешканців сільської місцевості [3, с. 564].

Переважає більшість фразеологізмів, що наповнює *господарський* лінгвокультурний код, пов'язана з рибальством. Активному заняттю говірконосіїв рибним ловом сприяло географічне розташування українських сіл на березі річок та водоймів, що й закріплено у численних фразеологізмах, внутрішня форма яких є цілком прозорою і відображає найрізноманітніші види діяльності, пов'язані з рибальством (*сидіти на бабайках* 'гребти бабайками від час рибальства' [СУГО, с. 14]; *звернуть руля!* (частіше як команда) 'змінити раптово напрямок руху човна за допомогою стерна, щоб оминати предмет, який перешкоджає руху' [СУГО, с. 174]; *ходить на невід* 'рибалити неводом будь-якої пори року' [СУГО, с. 134]; *потрусить вінтири* вибрати з них рибу [СУГО, с. 41]), а також найменування знарядь для рибного лову (*тягловий невод (градовий невод)* 'невід, яким тягнуть тоню до берега' [СУГО, с. 134]; *закідна коддла (оборотна, оборотня) коддла* 'линва, сплетена наліво, тобто в зворотний бік, яку застосовують у рибальстві' [СУГО, с. 101])) і власне риби як об'єкта лову (*ходова риба* – 1) 'риба, яка швидко міняє своє місце перебування'; 2) 'риба, яку приймають на всіх пунктах лову' [СУГО, с. 169]; *плавньова риба* 'риба, яка водиться у плавні' [СУГО, с. 155]).

У номенклатурно-термінологічних найменуваннях та дієслівних сталих

сполуках закріплено *сімейства риб* (*біла риба* ‘так називають рибу світлого забарвлення – лящ, рибець, білизна’ [СУГО, с. 169]; *частикова риба* ‘сукупна назва для севрюги, білуги, осетера’ [СУГО, с. 169]; *красна риба* червона риба: осетер, білуга, севрюга [СУГО, с. 108]); *місце вилову* (*рибалить на спдрах* ‘рибалити неводом в тій місцевості, де відбувається стик річкової води з морською’ [СУГО, с. 169]); *погодні умови* (*рибалить при замерзанні* ‘рибалити восени, коли річка починає стинатися кригою’ [СУГО, с. 169]); *спосіб лову* (*крючки-самолови* ‘залізні гачки, якими ловлять у морі білуг, осетрів, севрюг’ [СУГО, с. 110]; *їхати на гуру* – 1) ‘їхати рибалити двома розпорними неводами’; 2) ‘їхати двома човнами рибалити волоком’ [СУГО, с. 88]; *пливти на намулі* ‘рибалити тягулями в мілких місцях річки’ [СУГО, с. 156]); *види човнів* (*атаманський каюк* – *заст.* ‘великий човен, на якому працює атаман і більша частина рибалок’ [СУГО, с. 13]); *рибальське знаряддя* (*атаманські коддлі* ‘линви, якими тягнуть невід, де знаходиться атаман’ [СУГО, с. 13], *бабині зуби* ‘якірці’ [СУГО, с. 14–15]; *криласька коддла* ‘міцна линва, якою підтягують половину невода’ [СУГО, с. 14–15]) або його *частини* (*атаманське крило* ‘половина невода, де працюють кілька рибалок на чолі з атаманом’ [СУГО, с. 13]; *вибіжнє крило* ‘частина невода’ [СУГО, с. 38]; *крилаське крило* ‘половина невода, де працює півбригади рибалок і крилаш’ [СУГО, с. 109]); *розмір вічка* (*двочна сітка* ‘сіті, виготовлені з грубої нитки з вічками великого діаметру, якими ловлять з човника’ [СУГО, с. 11]; *очкò на сòрок* ‘сітка з клітинкою діаметром 40 мм.’ [СУГО, с. 144]; *крупноячей сітка* ‘сітка з вічками великого діаметру (40–50 мм.)’ [СУГО, с. 179]); *швидкість пересування* (*бігти бабочкою* ‘швидко пливти на човні за вітром з двома піднятими парусами’ [СУГО, с. 24]); *матеріал, з якого виготовлена сіть* (*кордова нитка* ‘тоненька нитка, з якої виготовляють сітки’ [СУГО, с. 105]); *час лову* (*одбити паросà* рибалити в ночну пору [СУГО, с. 146–147]) та ін.

Прикметно, що у підґрунті створення фразеологізмів, пов’язаних із рибальством, лежить насамперед така важлива для говірконосіїв концептуальна опозиція, як *результативність* – *нерезультативність* лову, пор. численні

прикладі: *облизать макогона* ‘зовсім не зловити риби’ [СУГО, с. 123]; *і на казан немає* ‘невелика кількість виловленої риби’ [СУГО, с. 90]; *середня риба* ‘середня кількість риби після вилову’ [СУГО, с. 169]; *цідить воду* ‘протягнути тоню і впіймати дуже малу кількість риби’ [СУГО, с. 42]; *і живої не бачить* ‘зловити невелику кількість риби, або зовсім нічого не зловити’ [СУГО, с. 75]; *залити до самих місток / залити повну лодку* ‘спіймати велику кількість риби і, якщо її скласти в човен, то рівень води буде досягати містків / бортів човна’ [СУГО, с. 80]; *риби не в підйом* ‘багато виловленої риби, яку важко забрати в човен’ [СУГО, с. 169]). У фразеологічній картині світу говірконосіїв представлено також концептуальні опозиції *придатність – непридатність погодних умов* (*сиря вода* ‘час, коли річка вільна від криги і придатна для рибальства’ [СУГО, с. 42]; *заскочить погодкою* ‘поїхати на рибальство по погоді’ [СУГО, с. 157]); *законність – незаконність лову* (*законна риба* ‘риба, яка досягла певного розміру і дозволена для вилову’ [СУГО, с. 80]; *ловецький білет* ‘документ, який дає право рибалити в певних місцях і визначеними снастями’ [СУГО, с. 119]); низка фразеологізмів пов’язана з *переробкою риби* (*кинуть на казан* ‘дати трохи риби на юшку’ [СУГО, с. 90]; *солить на спинку* ‘солити рибу, здебільшого рибець, не знімаючи луски, лише викинувши нутрощі’ [СУГО, с. 183]; *різати на спинку* ‘робити кілька розрізів риби ножом на спині від її голови нижче бічної лінії до хвоста’ [СУГО, с. 171]).

Разом із рибальством, але значно меншою мірою, представлено у фразеологічній картині світу говірконосіїв такі види господарської діяльності, як *землеробство* (*сіяти по вёрсі* ‘сіяти по ріллі перед боронуванням’ [СУГО, с. 37]; *сіяти наволоком* ‘сіяти навесні під борону, не оравши землі’ [СУГО, с. 132]; *виликий плух* ‘плантажний плуг’ [СУГО, с. 39]); *виращування і переробка зернових культур* (*грабльова косілка* ‘косарка, що сама скидає скошений хліб’ [СУГО, с. 57] *встилять гарман* ‘готувати тік до гармановки’ [СУГО, с. 45]; *віяльне рядно* ‘велике рядно, на якому віють зерно’ [СУГО, с. 42]); *скотарство* (*отдавать молоко* ‘доїтися’ [КА]; *робоча худоба* ‘худоба, яку запрягають для сільгоспробіт’ [СУГО, с. 171]; *смирна худоба* ‘худоба, що

слухається господаря’ [СУГО, с. 181]); *рослинництво* й *городництво* (*розбирати буряки* ‘залишати буряк по одному, прополювати посіяні віночком буряки’ [СУГО, с. 171–172]); *прядіння і ткацтво* (*бомбаковий рушник* ‘рушник, витканий з бавовняних ниток’ [СУГО, с. 18]; *портдвє рядно* – 1) ‘рядно, виготовлене зі лляних ниток’; 2) ‘рядно, зіткане з ганчір’я’ [СУГО, с. 161]); *ведення домашнього господарства* (*затягане молоко* ‘молоко, заправлене тягом’ [СУГО, с. 83]; *садить хліб* ‘класти хліб у піч для випічки’ [СУГО, с. 175]) та ін.

Отже, *господарський* лінгвокультурний код, представлений найбільшою кількістю фразем в українських говірках Одещини, посідає важливе місце у фразеологічній картині світу говірконосіїв, що зумовлено винятковою значущістю господарської діяльності в житті мешканців сільської місцевості. Найбільша кількість фразеологізмів усередині господарського лінгвокультурного коду пов’язана з рибальством, що зумовлено географічним розташуванням українських сіл і активним заняттям говірконосіїв рибним ловом. Фраземи, що віддзеркалюють господарський лінгвокультурний код, вирізняються прозорою внутрішньою формою, високою мірою деталізації і диференціації фрагментів дійсності.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Ареф’єва Н. Г. Фразеологія російських переселенських говірок Півдня України: лінгвокультурологічний та лексикографічний аспекти : дис. ... д-ра філол. наук : 10.02.02 / ОНУ імені І. І. Мечникова; ДНУ імені Олеся Гончара. Дніпро, 2021. 695 с.

2. Ареф’єва Н. Г. Просторовий лінгвокультурний код у російських говірках Одещини (на матеріалі фразеології). Ареф’єва Н. Г. Просторовий лінгвокультурний код у російських говірках Одещини (на матеріалі фразеології). *Академик Олександр Савич Мельничук і сучасне мовознавство. II* : збірник наукових праць до 100-річчя від дня народження. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2023. С. 217–235.

3. Арефьева Н. Г. Лінгвокультурні коди в українських говірках Одещини (на матеріалі фразеології). *Modern science: trends, challenges, solutions: proceedings of the XI International scientific and practical conference* (Liverpool, United Kingdom, 4–6 June). Liverpool: Cognum Publishing. House, Great Britain, 2026. Pp. 560–565.
4. СУГО – Словник українських говорів Одещини / голов. ред. О. І. Бондар. Одеса : ОНУ імені І. І. Мечникова, 2011. 222 с.
5. КА – Картотека Н. Г. Арефьевої. Електронна версія, 2018–2024.
6. Арефьева Н. Г. Поняття кодового простору у фразеологічних дослідженнях. *Методологія та історіографія мовознавства* : матеріали XII науково-практичної Інтернет-конференції (м. Слов'янськ – м. Дніпро, 22–23 жовтня 2025 р.) / відп. ред. В. А. Глущенко; укладач К. А. Кушнір. Слов'янськ – Дніпро : ДДПУ, 2025. С. 19–24.